

HUMANIORASTRATEGI 2018–2022

UNIVERSITETET I BERGEN

HUMANIORASTRATEGI 2018–2022

INNLEDNING

UNIVERSITETET I BERGENS HUMANIORASTRATEGI 2018–2022	3
---	---

STRATEGIENS HOVEDMÅL	7
-----------------------------------	---

MÅL

KVALITET I HUMANIORA	10
----------------------------	----

SAMFUNNSRELEVANS	12
------------------------	----

ARBEIDSLIVET	14
--------------------	----

SKOLEN	16
--------------	----

SPRÅK	18
-------------	----

UNIVERSITETET I BERGEN HUMANIORASTRATEGI 2018–2022

Som alle klassiske, europeiske forskningsuniversiteter, kjennetegnes også Universitet i Bergen (UiB) av et stort antall humanistiske fag. UiB forvalter landets nest største humanistiske forskningsmiljø, både i bredde og størrelse. I tillegg til å være selvstendige fagdisipliner, er de humanistiske fagene også utgangspunkt for etiske, historiske og kritiske refleksjoner innenfor andre fag og samfunnsområder. En tydelig strategisk oppfølging av humaniora er viktig for at UiB samlet skal løfte seg som internasjonal forskningsinstitusjon.

Regjeringens humanioramelding (Meld. St. 25) understreker de humanistiske fagenes vesentlige betydning som forvaltere av historie og kultur og som bidrag til å løse samtidens sammensatte samfunnsutfordringer. De kommende årene vil humanistisk kompetanse i større grad skrives inn i forskningsprogrammene til Forskningsrådet og i EUs nye rammeprogram for forskning, Horisont Europa.

Strategien skal bidra til å profilere og utvikle UiBs kvaliteter innenfor de humanistiske fagene og posisjonere universitetet strategisk på nasjonale og internasjonale konkurransearenaer.

DET HUMANISTISKE PERSPEKTIVET

Humaniora bidrar til historisk forståelse og er avgjørende for evnen til kritisk analyse, tolkningskompetanse og språklig bevissthet. Humanistiske fag gir spesifikke ferdigheter som har stor betydning for den offentlige samtalen, men har også en egenverdi

som opplevelse og innsikt. Humaniora innebærer refleksjon omkring grunnleggende spørsmål om eksistens, erfaring, mening og verdier, og forvalter historisk hukommelse og kulturell bevissthet.

HUMANIORA VED UiB

Det humanistiske fakultet ble etablert i 1948, da UiB ble formelt konstituert. Da var det allerede en lang tradisjon for humanistisk forskning ved UiB. Arkeologisk, folkløstisk og lingvistisk forskning i regi av Bergens Museum kan dateres tilbake til første halvdel av 1800-tallet.

Fagdisiplinene hjemmehørende ved Det humanistiske fakultet (HF) er tyngdepunktet for humanistisk kunnskap og kompetanse ved UiB, men også ved andre fakulteter som Det juridiske fakultet (Juss), Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV) og Fakultet for kunst, musikk og design (KMD), har humanistiske perspektiver en viktig plass. I kraft av sine samlinger og sin forskning besitter Universitetsmuseet et betydelig kulturelt forvaltningsansvar. Universitetsbibliotekets samlinger, infrastruktur og rolle som møteplass for forskning og utdanning er også en viktig arena for humaniora ved UiB.

I humaniora-fagenes samfunnsoppdrag er forskningen tett knyttet til formidling av kunnskap gjennom lærebøker, i større populærvitenskapelige verk, i avisartikler, foredrag og som ekspertkommentatorer. Etableringen av den tverrfaglige Middelalderklyngen er ett av flere virkemidler for å styrke UiB-humanioras samhandling med omverdenen. Forvaltningen av Språksamlingene og arbeidet med å videreutvikle og digitalisere ordbøkene har styrket UiBs samfunnsrolle. Åpningen av Universitetsmuseets gamle hovedbygning med arealer for skiftende utstillinger og Arena for forskningskommunikasjon vil, sammen med planen om å bygge et signalbygg for humaniora på Sydneshaugen, være viktig i arbeidet med å befeste Bergen og UiB som et humaniora-sentrum i Norge.

Digitaliseringen åpner for store muligheter innenfor forskning, utdanning, innovasjon og formidling. UiB er ledende blant norske universiteter på digitalisering og har betydelige digitaliseringsprosjekter ved Universitetsmuseet, Universitetsbiblioteket og innen mange humaniora-fag på tvers av fakulteter.

STRATEGIENS HOVEDMÅL

UiB skal levere kunnskap og undervisning av høy kvalitet og utvikle forskning og undervisningstilbud som møter fremtidens behov og bidrar i UiBs tematiske satsninger.

FOR AT UiB SKAL KUNNE REALISERE DISSE AMBISJONENE, HAR STRATEGIEN SOM HOVEDMÅL Å

- videreutvikle høy, internasjonal kvalitet på humanistisk forskning og utdanning og styrke UiBs nasjonale posisjon gjennom å bygge solide og stabile humanistiske fagmiljøer
- styrke og legge til rette for tverrfakultær humanistisk forskning
- styrke UiBs og de humanistiske fagenes gjennomslag i Forskningsrådet og EUs forskningsprogram
- fremme forståelsen av humanioras betydning for evnen til å kunne løse de utfordringene samfunnet står overfor og tydeliggjøre humanioras betydning for offentlighet og arbeidsliv
- styrke satsingen på lektorutdanningen og dialogen med skoleverket
- styrke forvaltning og utvikling av norsk språk og fremmedspråkene
- utvikle og samordne UiBs miljøer innenfor digital humaniora og styrke UiBs nasjonale posisjon på dette området

Strategien følger opp Humaniora-meldingens vektlegging av fem innsatsområder: Det faginterne med vekt på høy faglig kvalitet, samfunnsrelevans, arbeidslivet, skolen og språk. Som et breddeuniversitet med ett av Norges største og fremste humaniora-miljøer har UiB ambisjoner om

å være ledende i Norge på alle de fem områdene. I strategien vil hvert av områdene følges opp med en nærmere omtale som angir UiBs rolle, utfordringer og mål på feltet. Innsatsområdene i strategien følges opp med egne handlingspunkter.

MÅL

KVALITET I HUMANIORA

UiB må bygge videre på sterke forskningsmiljøer innen historie, filosofi, religion, språk og estetikk. Faglig mangfold og diversitet er en viktig del av humanioras kvalitet. Det gir et bredt fundament for UiBs bidrag til internasjonale forskningsprosjekter, til den tverrgående, utfordringsdrevne forskningen og til perspektivrikdommen i samfunnet. Langsiktige og stabile rammer for forskningen gjennom institusjonenes faste vitenskapelige stillinger er en forutsetning for høy forskningskvalitet og et godt undervisningstilbud. Fagenes kvalitet styrkes blant annet gjennom internasjonal publisering, deltakelse i større forsknings samarbeid – både innen fagdisiplinen og av tverrfaglig karakter – og gjennom aktivt engasjement i ulike nasjonale og internasjonale forskernettverk.

Et systematisk kvalitetsfremmende arbeid må ta hensyn til den humanistiske forskningens

egenart. En stor del av forskningen i humanistiske fag er individuell. Samtidig som man verner om enkeltforskeren, må UiB utvikle en tydeligere internasjonal strategi for humaniora, støtte opp om vellykkede forskergrupper, bidra til deling av god praksis og karrierebygging for forskere, styrke forskningsledelsen og drive aktivt kvalitetsfremmende arbeid. Ambisiøs og strategisk rekruttering av vitenskapelig ansatte er avgjørende. I utviklingen av studieprogram og fagtilbud må humaniora-miljøene styrke den faglige kvaliteten, øke den eksterne inntjeningen, og satse på samarbeid og tverrfaglighet for å øke handlingsrommet til de humanistiske fagene.

Flere europeiske og amerikanske universiteter har etablert sentre for å styrke tverrfaglig tenkning og forskning om grunnleggende humanistiske problemstillinger og for å skape dialog på tvers

av fakultetene og fagene. UiB bør utrede potensialet for et senter for nyskapende humanistisk forskning og formidling for forskergrupper, forskere og prosjekter.

Digital humaniora representerer et særlig potensiale ved UiB. Ulike humaniora-miljøer ved UiB har vært pionerer i digitalisering av arkiver og

databaser, i utvikling av digitale datasett og analysemetoder, og i kulturelle forskningsperspektiver på det digitale teknologiskiftet. Det er stort faglig potensiale i å samordne relevante fagmiljøer ved UiB med kompetanse på digital infrastruktur for å løfte digital humaniora. Universitetsmuseets og Universitetsbibliotekets samlinger og infrastruktur representerer ytterligere utviklingsmuligheter.

MÅL 1: INTERNASJONAL HØY KVALITET OG NASJONALT LEDENDE PÅ STUDIER, FORSKERUTDANNING OG FORSKNING

HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	TIDSROM
Definere og tydeliggjøre sammenhengen mellom faglig bredde og faglig kvalitet.	HF	2019
Identifisere og prioritere fagområder med særlig gode faglige forutsetninger.	HF	2019
Etablere en publiseringsstrategi for humaniora for å øke kvalitet på publisering.	HF	2019
Definere og utvikle HFs forskerutdanningsprogrammer.	HF	2018-22
Stimulere til solide forskergrupper i fagmiljøene og på tvers av fakultetene.	UM, UB, HF, SV, Juss; KMD	2019-20
Etablere et prosjekt med mål om å styrke og samordne det strategiske søknadsarbeidet for større gjennomslag i NFR og EUs forskningsprogrammer.	HF, SV, Juss, UM, KMD, FA	2019
Utrede potensialet for å etablere et senter for tverrfaglig humanistisk forskning og formidling.	Universitetsledelsen, HF	2018-22
Etablere et digitalt humaniora-program for å videreutvikle UiB som ledende på digital humaniora: formidling og utdanningspraksis, generiske ferdigheter, metodeutvikling, digital infrastruktur og forskning på digitalt teknologiskifte.	HF, SV, UB, UM, IT	2019
Prosjektet et signalbygg for humaniora i Dokkeveien/Sydenshaugen som skal styrke samhandling mellom de ulike humanistiske fagmiljøene, studentene, de administrative ressursene og omverden, og samtidig være en arena for fremragende humanistisk forskning, læring, språkopplæring, innovasjon og formidling.	Universitetsledelsen, HF, EIA,	2018-22

MÅL 2: HEVE REKRUTTERINGEN TIL HUMANISTISKE STUDIER OG HUMANISTISK FORSKNING

HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	TIDSROM
Etablere et eget studentrekrutteringsprogram for humaniora.	HF, SA	2019
Utvikle utdanningsprogrammer eller forskerlinjer for særlig sterke og motiverte studenter.	HF	2020

SAMFUNNSRELEVANS

Denne strategien peker på to sentrale mål for å styrke humanioras samfunnsrelevans. Det ene er å styrke de humanistiske innslagene og perspektivene i satsningsområdene til UiB: marin, klima- og energiomstilling og globale samfunnsutfordringer. Det andre målet innenfor samfunnsrelevans er å styrke og videreutvikle kapasiteten til de

humanistiske fagene ved UiB til å forvalte og formidle kulturarven i et samfunn med høy endringstakt og store omstillingsbehov. Forvaltning og aktiv utvikling av kulturarven er av FN anerkjent som sentralt i bærekraftmålene. Dette har vært og er en viktig oppgave for humanistisk forskning og utdanning.

MÅL 1: HUMANIORA SKAL VÆRE EN VIKTIG PREMISSLEVERANDØR FOR FORSKNING PÅ DE STORE SAMFUNNSUTFORDRINGENE

HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	TIDSROM
Styrke humaniora-innslaget i de strategiske satsingsområdene til UiB gjennom å stimulere til utvikling av konkurransedyktige flerfaglige prosjekter og søknader med tydelige humanioraperspektiver i de store programmene i forskningsråd og EU.	HF, fakultetene, UM, FA	2018-22
Styrke de humanistiske perspektivene i møte med de store samfunnsutfordringene gjennom innspill til EUs programsatsinger, til NFRs programmer og gjennom deltagelse på de viktigste møteplassene for forskningspolitikk.	HF, SV, JUSS, FA	2018-22
Definere humanioraperspektivet i UiBs innovasjonsaktiviteter.	HF	2019

MÅL 2: STYRKE OG SYNLIGGJØRE HUMANIORAFELTETS FORVALTNING AV KULTURARV OG KULTURMINNER

HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	TIDSROM
Ta i bruk Universitetsmuseet og Universitetsbiblioteket som en sentral arena for kommunikasjon av humaniora og bidra til å utvikle prosjektet 'Arena for forskningskommunikasjon' ved UM.	UM, UB, HF, SV, Juss; KMD	2018-22
Sikre god forvaltning av arkiver, samlinger og andre fellesressurser av betydning for offentligheten og humanistiske fagmiljøer, slik at disse blir gjort tilgjengelige for forskning, undervisning, formidling og innovasjon.	UB, UM, HF, universitetsledelsen	2018-22
Bruke middelalderklyngen aktivt til å søke eksternt samarbeid lokalt, nasjonalt og internasjonalt og synliggjøre UiBs middelalderkompetanse, -samlinger og utstillinger.	HF, Juss UM, UB, KMD, universitetsledelsen, eksterne	2018-22

ARBEIDSLIVET

Synliggjøring og tydeliggjøring av arbeidslivsrelevansen til humaniorafag vil kunne øke interessen for studiene og utdanningene i samfunnet. Samtidig bør det åpnes for at humanistiske fag i større grad kan brukes sammen med andre disi-

pliner i gradene. Å legge til rette for flere tverrfaglige akademiske grader kan åpne humaniora-perspektivet for flere grupper. De humanistiske fagene må svare på behovene for livslang læring og fortsatt utvikle etter- og videreutdanningstilbudet.

MÅL 1: SYNLIGGJØRE HUMANIORA-FAGENES RELEVANS FOR ARBEIDSLIVET

HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	TIDSROM
En særskilt satsing på å styrke informasjonen til studiesøkere om hvilke karrieremuligheter de humanistiske studieprogrammene gir.	SA, HF, KA	2019

MÅL 2: UTVIKLE SAMARBEIDSRELASJONER MED ARBEIDSLIVET

HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	TIDSROM
Etablere et prosjekt som vurderer ulike tiltak spesielt for humaniora: karriereveiledning, alumninettverket, mentorordninger og tilrettelegging av praksiskomponenter i studieløpene etc.	SA, KA, HF	2019
Utvikle etter- og videreutdanningstilbud i bredden av de humanistiske fagene.	SA, HF, UM	2019-22
Bruke ordningen med nærings- og offentlig-Ph.D aktivt.	HF, Juss, SV, KMD	2018-22

SKOLEN

Skolen er humanioras viktigste grenseflate mot samfunnet. Lærere og elever inviteres inn til universitetet og museet, skolen er en formidlingsarena for fagene og fremtidig arbeidsplass for mange humaniorastudenter.

UiB vil videreutvikle humanioras nære forhold til skolen ved styrket skoleformidling, ved å bygge ut universitetsskolesamarbeidet, legge til rette for mer samhandling med partnerskolene og satse på lektorutdanningen. Det er et mål å bedre samhandlingen mellom disiplin-fag, didaktikk, pedagogikk og skolefeltet. Museet er en ressurs som kan utnyttes mer systematisk i forhold til skolesamarbeidet.

UiBs lektorutdanning har et stort faglig potensiale gjennom en bred fagkompetanse og en unik nærhet mellom disiplin-faglige og didaktiske miljøer. Sentrale skolefag som fransk, tysk og spansk er man alene om å tilby på Vestlandet. UiB har utfordringer med hensyn til organisering av lektorutdanningen. Det er nødvendig å videreutvikle denne utdanningen for få ned frafallet og øke studiekvaliteten.

Det er en målsetning å øke kandidatvolumet på både 5LU og PPU. En forutsetning for å lykkes med å kople en volumøkning til en kvalitetsforbedring, er tilstrekkelig bemanning og et skolefaglig samarbeid mellom involverte miljøer. Det er også vesentlig at relevante miljøer deltar der skolepolitikk, læreplaner og læremidler utformes nasjonalt.

MÅL 1: UTVIKLE FORHOLDET TIL SKOLESEKTOREN

HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	TIDSROM
Styrke institusjonelt faglig-politisk engasjement i skolesektoren gjennom å søke deltakelse i faglig-politiske prosesser knyttet til læreplanutvikling og lærerutdanning.	HF, MN, SV, Psyk, universitetsledelsen	2018-22
Videreutvikle partnerskolesamarbeidet og universitetsskolesamarbeidet innenfor humaniora.	HF, MN, SV, Psyk, SA	2018-22

MÅL 2: STYRKE LEKTORUTDANNINGEN

HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	TIDSROM
Utvikle lektorutdanningen gjennom blant annet en tydelig ledelse, forutsigbart studieløp, nye fagtilbud, økt kandidatvolum, bedret praksissamarbeid med skolene og faglig-sosiale tiltak for lektorstudentene.	HF, MN, SV, Psyk, universitetsledelsen	2018-22
Utvikle samarbeidet med Høgskulen i Volda og HVL om lektorutdanning og skoleforskning.	HF, MN, SV, Psyk, universitetsledelsen	2019

MÅL 3: STYRKE EVU-TILBUDET TIL LÆRERE

HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	TIDSROM
En særskilt satsing på nye EVU-tilbud til lærere knyttet til statlige satsninger som «Kompetanse for kvalitet» eller som frittstående fagtilbud med muligheter for digitale undervisningsløsninger.	HF, MN, SV, Psyk, UB, SA, DigUiB	2018-22

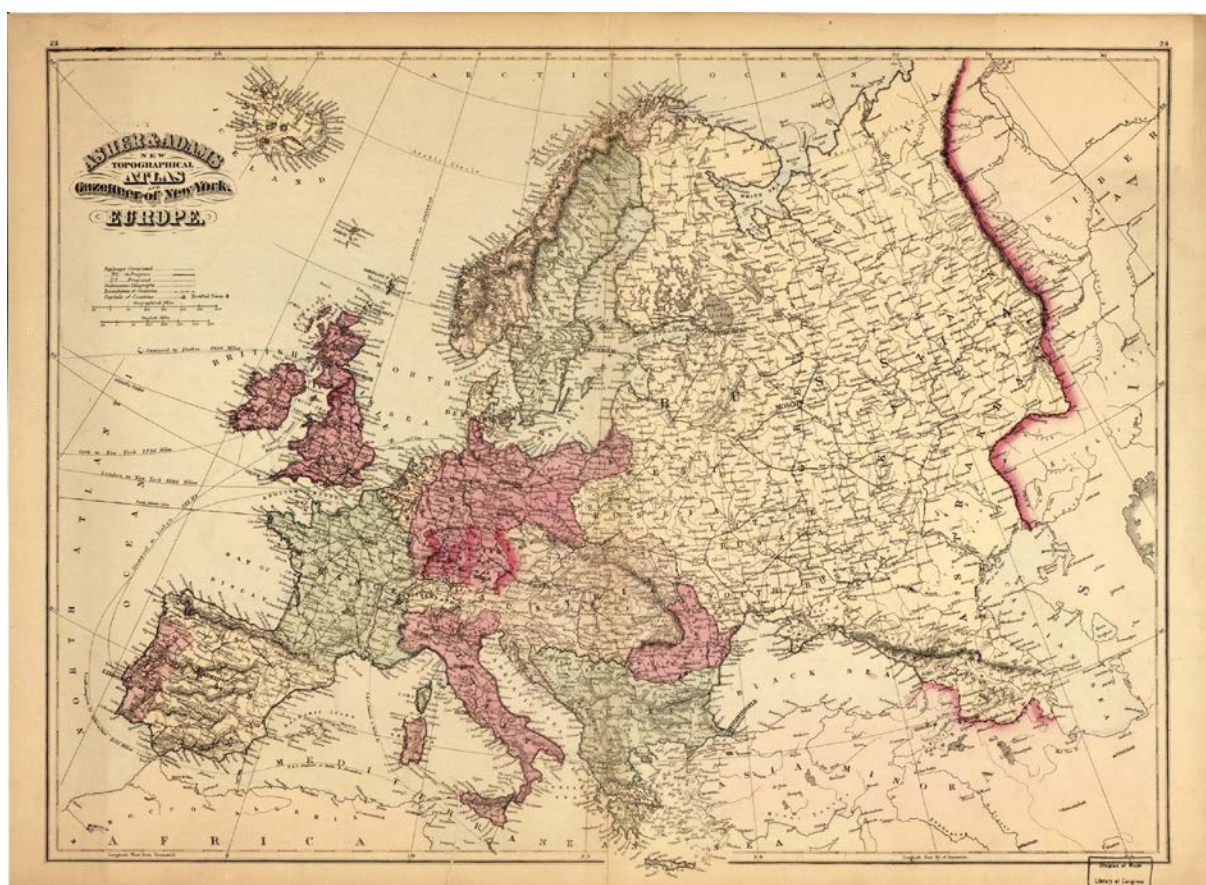
SPRÅK

Språk er navet i enhver kunnskapsfrembringelse. Norske målformer har en særlig posisjon i humaniora i Norge. I en globalisert og digitalisert verden er betydningen av fremmedspråkkunnskap grunnleggende. Et lite land som Norge, med åpen økonomi og utstrakt internasjonalt engasjement, har behov for gode og effektive redskaper for kommunikasjon og interkulturell samhandling med andre. De humanistiske språk- og litteraturfagene ved UiB har et særskilt ansvar for å ivareta og utvikle norske målformer og fremmedspråk både i forskning og undervisning. Nordisk og engelsk har en solid posisjon ved UiB. I tillegg

tilbys studieprogram i arabisk, fransk, gresk, italiensk, japansk, kinesisk, latin, russisk, spansk og latinamerikastudier og tysk.

UiBs fagmiljøer skal være stabile, solide og ha forutsigbarhet. Fremmedspråkfagene favner bredt, de utdanner og forsker innenfor litteratur, lingvistik, kultur og fremmedspråkdidaktikk.

UiB skal samarbeide nært med skole-, arbeids- og næringsliv om bevisstgjøring om språkstudies relevans. UiB er det eneste lærestedet på Vestlandet som tilbyr gradsstudier i tysk, fransk

og spansk, og vil ta et særskilt ansvar for å forvalte disse fagene i regionen. Flere av fremmedspråkfagene utfordres av varierende studentrekruttering, og de siste årenes nedbemanning har rammet flere språkfagmiljøer.

UiB ønsker å spille en sentral rolle i forvaltningen av norsk, og vil videreutvikle sin språkkompetanse innenfor en bred vifte av fremmedspråk.

Språksamlingene som i 2016 overført til UiB fra Universitetet i Oslo, er en betydelig vitenskapelig ressurs som består av eldre fysisk og digitalt materiale. Samlingene er grunnlaget for de norske ordbøkene, og brukes i navnefaglige studier og normering av stedsnavn. Å sikre en god forvaltning av disse ressursene vil åpne for forskningsbasert videreutvikling av norsk språk.

MÅL 1: STYRKE KVALITETEN PÅ SPRÅKFAGENE

HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	TIDSROM
Vurdere bredden og sikre forutsigbare og gode rammer for UiBs fremmedspråkfag.	HF, universitetsledelsen	2019
Styrke kvaliteten på språkutdanningen gjennom å øke andelen av studenter som tar utenlandsopphold.	HF	2018-22
Arbeide for å få etablert en SFU knyttet til språkfagene.	HF	2020

MÅL 2: UiBs SPRÅKMILJØER SKAL HA EN LEDENDE ROLLE I NASJONAL SPRÅKFORVALTNING OG -UTVIKLING

HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	TIDSROM
Framheve språkfagenes særlige betydning for UiBs internasjonale profil.	Universitetsledelsen, HF	2018-22
Synliggjøre og videreutvikle UiBs rolle i å forvalte gradsstudier i fremmedspråk på Vestlandet.	HF, universitetsledelsen	2018-22
Bruke språksamlingene og arbeidet med ordbøkene til å utvikle prosjekter og satsninger på norsk språk og UiBs rolle i nasjonal språkforvaltning og -utvikling.	HF, UB, universitetsledelsen	2018-22
Vurdere å utvikle flere tilbud om språkopplæring for ansatte, studenter og andre.	HF	2020
En særskilt satsing på studentrekruttering til fremmedspråkfagene og synliggjøring av arbeidslivsrelevansen.	HF, SA, KA	2019

uib.no

Universitetet i Bergen / Postboks 7800, 5020 Bergen
post@uib.no / 55 58 00 00